

Vijftien nuttige adviezen voor in het stembokje. Over asiel, wonen, klimaat, islam, stikstof, pensioen en gezondheidszorg.

Posted on 28 oktober 2025 by Syp Wynia

Aan de vooravond van de Tweede Kamerverkiezingen van 2025 lopen we in *Wynia's Week* nog eens enkele van de belangrijkste thema's langs. Dat doen we aan de hand van 15 artikelen die we de afgelopen weken (en soms langer geleden) publiceerden.

Klimaat- en stikstofbeleid

Het klimaatbeleid (veelal beperkt tot 'de energietransitie') staat minder in de belangstelling, maar heeft onverminderd grote invloed op de economie, de koopkracht van burgers en de overheidsfinanciën. Maarten van Andel schreef in zijn [Nieuwe Kies Wijzer Klimaat](#) hoe veel politici een potje maken van dat beleid en hoe – heel ondemocratisch – [allerlei lobbygroepen](#) al voor de verkiezingen deals maken

met partijen over welk beleid ze na de verkiezingen zouden moeten voeren.

Heel belangrijk: ook als je veel waarde hecht aan het klimaatbeleid: je kunt er bepaald niet van uitgaan dat links klimaatbeleid beter is dan rechts of centrumrechts beleid. Al was het maar omdat het twijfelachtige beleid van het verleden zowel door links als door centrumrechts werd en wordt gesteund.

Ook het desastreuze stikstofbeleid komt uit de linkse en centrumrechtse koker van de regeerpartijen van de afgelopen tientallen jaren. Dat is dus bepaald geen aanbeveling voor die partijen, zoals [Arnout Jaspers deze zomer ten overvloede schreef](#).

Een bijzonder geval is het Europese beleid van traditionele regeerpartijen als VVD, CDA, D66 en PvdA – nu in fusie met GroenLinks. Hoewel de Nederlandse bevolking in grote meerderheid niet uit de EU wil, is de eurosceptis groot. Niet voor niets stemde Nederland twintig jaar geleden overtuigend tegen de Europese Grondwet, waarmee het signaal werd afgegeven tegen de voortdurende uitbreidingen te zijn en ook steun te onthouden aan meer macht en geld naar Brussel.

Maar wat geschiedde? Alle regeerpartijen, ook de VVD, werden steeds eurofieler en stemden steeds in met meer Europese bevoegdheden. Johannes Vervloed [beschreef hoe die koers ook nog eens versterkt wordt](#) door de Haagse D66-ambtenaren. Waar Nederland eerder minder dan meer EU wil, gebeurt het omgekeerde. Ook hier geldt: geen wonder dat het vertrouwen in 'de politiek' steeds afneemt.

Na het pensioen nu ook AOW onder vuur

Dat geldt zeker ook voor het pensioenbeleid. De afgelopen twintig jaar werd Nederlandse gepensioneerden en toekomstige gepensioneerden vele miljarden onthouden door het uitblijven van indexeringen. Voor de nabije toekomst staat er ook nog een zeer omstreden nieuw en onzeker pensioenstelsel op de rol, waar de deelnemers niets van mochten vinden. Het is door de pensioenregenten met medewerking van alle regeerpartijen doorgedrukt, daar komt het op neer. Menno Tamminga [schreef dat er een hele andere transitie van het pensioenstelsel nodig is geworden](#): vakbonden en werkgevers er uit en belanghebbenden er in.

Afgelopen zomer stak er plotseling ook een storm op over de AOW, het staatspensioen. Dat kon wel minder, vonden ambtenaren en heel wat politici. Dat is

wel het domste wat je kunt doen, schreef Tamminga: eerst de zekerheid van het werknemerspensioen afnemen [en meteen ook nog het staatspensioen ondermijnen](#). En reken maar dat het AOW-thema – na de verkiezingen heel stiekem gewoon weer op de agenda komt.

Asiel, integratie, islam

Dan de meest brandbare thema's van deze en vele eerdere en toekomstige verkiezingen: teveel immigratie en asiel en te weinig integratie. Hier enkele *Wynia's Week*-artikelen: van [Jan van de Beek](#), van [Calvin Schukkink](#), en van [Benno de Jongh](#).

Immers: als het over immigratie en asiel gaat, gaat het al gauw ook over de islam, want de gestage islamisering van Nederland verloopt niet in de laatste plaats doordat asielmigratie voor het overgrote deel ook immigratie van moslims betekent. Er zijn nogal wat politici die vrees voor de islamisering vertalen in een oproep om het bijzonder onderwijs op te heffen of althans aan banden te leggen. Dat is een rare, weinig trefzekere reactie. Waarom zou je het populairste en kwalitatief beste – en vaak christelijke – onderwijs waar 70 procent van de Nederlandse kinderen naar toe gaat afschaffen omdat je denkt zo de islam in Nederland te kunnen stoppen? Calvin Schukkink schreef er [een helder stuk](#) over.

Nederland heeft heel veel van het eigen beleid uit handen gegeven, waardoor de Tweede Kamer – toch onze volksvertegenwoordiging – zichzelf vaak machteloos heeft gemaakt. Het goede nieuws luidt, dat er elders in Europa – Nederland is hier bepaald geen koploper – onlangs serieuze initiatieven zijn genomen om in ieder geval te wrikken aan de macht van Straatsburg, van waaruit, onder het mom van 'mensenrechten', niet alleen radicaal asielbeleid, maar ook radicaal klimaatbeleid wordt opgedrongen aan een land als Nederland. Arnout Nuijt [maakte een inventarisatie](#).

Velen hebben het over migratie en velen hebben het over onderwijs. Maar hoe kun je met onderwijs dat beter aansluit op wat Nederland nodig heeft arbeidsmigratie overbodig maken? Econoom Joop Hartog [geeft daar een goed advies over](#): kijk naar Denemarken (een land waar we qua migratie sowieso nog veel van kunnen leren).

Begroting: alle remmen los

Er is voor verstandige economen sowieso nog veel werk te doen, zeker ook na de

verkiezingen. Zo [signaleert Menno Tamminga](#) dat, waar Nederland tot tien jaar geleden zichzelf economische schade toebracht door als beste jongetje van de Europese klas alleen naar het begrotingstekort te kijken, nu juist alle remmen losgaan met – weer – grote economische schade als risico.

Als er één terrein is waar komende kabinetten de puinhopen van vorige kabinetten op moeten ruimen is het wel het woonbeleid. Econoom Coen Teulings [maakte brandhout van het eerdere beleid van Hugo de Jonge](#), een CDA-minister die een soort socialistisch woonbeleid doorvoerde waar zijn opvolgers nog veel werk aan zullen hebben.

Zorg

En dan tenslotte de gezondheidszorg, goed voor een steeds groter deel van de nationale economie. Sommige partijen zeggen er een rem op te willen zetten – en worden daarom verketterd – en andere partijen maken zich geen zorgen en blijven de sluizen openzetten. [Wim Groot voorspelt](#) wat er gaat gebeuren, verkiezingen of geen verkiezingen: niemand gaat de bijna onbestuurbare zorg aan banden leggen.

Veel wijsheid gewenst in uw stembokje!

Wynia's Week is er drie keer er week, 156 keer per jaar, gratis en wel. Dat wordt mogelijk gemaakt door de donateurs. Doet u mee? Kijk [HIER](#). **Hartelijk dank!**